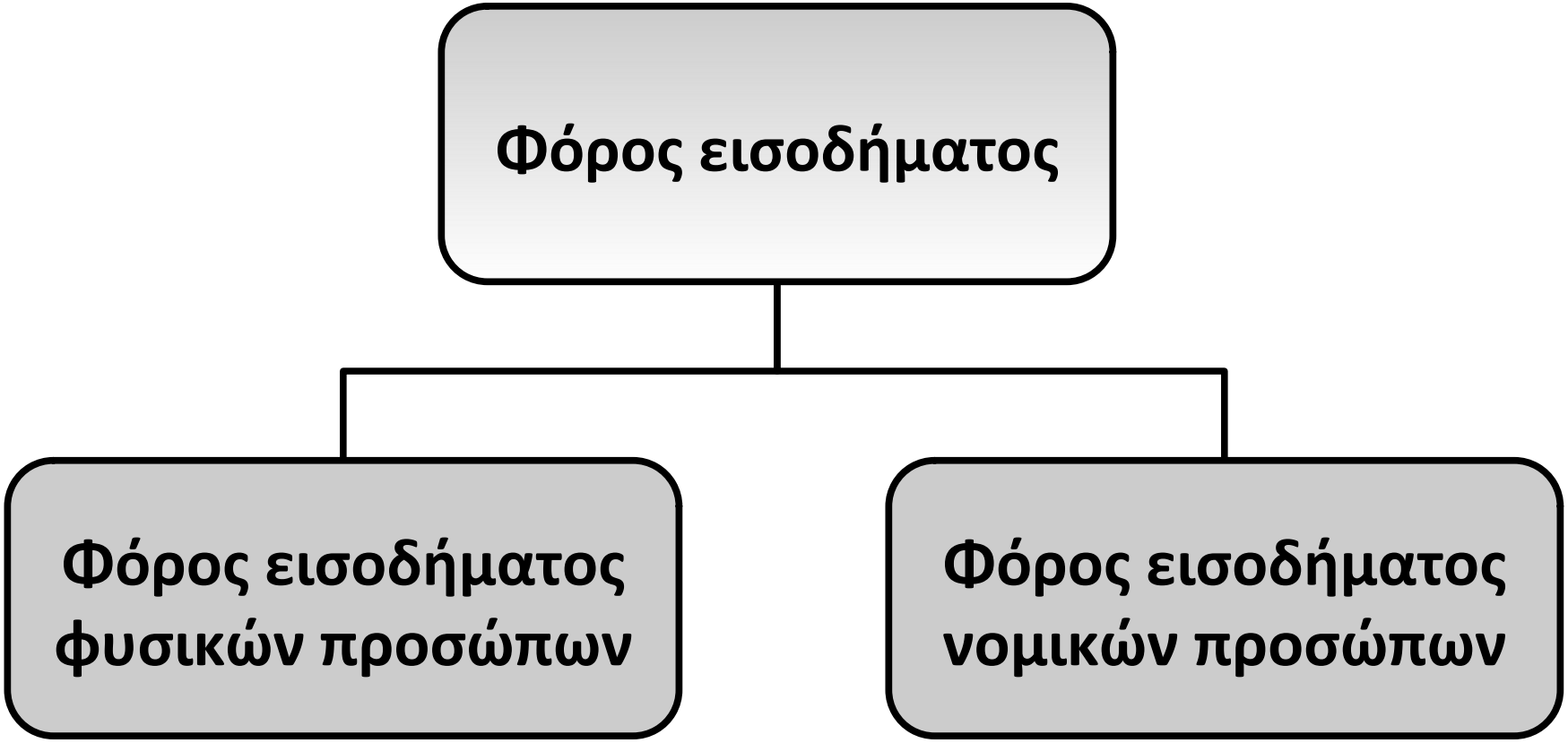
Φορολογία εισοδήματος

8.10.2026

Βιβλιογραφία

- Μέντης (επιμ.), Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, Ερμηνεία κατ΄ άρθρο Ν 4172/2013 όπως ισχύει, 2025, Νομική Βιβλιοθήκη
- Γαρνέλης/Σγουρινάκης, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, Ερμηνεία & Λογιστική Αντιμετώπιση, 9η έκδ. 2024, Νομική Βιβλιοθήκη
- Σταματόπουλος, Φορολογία Εισοδήματος, Ερμηνεία & Εφαρμογή, 2025, Εκδ. Forin
- Μπάρμπας, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος. Κατ' Άρθρο Ερμηνεία, 4η έκδ., 2022, Εκδ. Σάκκουλα
- Ντζανάτος, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος. Ανάλυση και Κατανόηση, 2015, Εκδ. Καστανιώτη

Φόρος εισοδήματος

Φόρος εισοδήματος

Συστηματική κατάταξη

	Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων
Φορολογικό υποκείμενο	Άμεσος	Άμεσος
Αντικείμενο	Εισόδημα	Εισόδημα
Συντελεστής	Προοδευτικός	Αναλογικός
Φορολογική Βάση	Προσωπικός	Προσωπικός
Υπολογισμός	Κατ' αξία	Κατ' αξία

Φόρος εισοδήματος

Ιστορική αναδρομή

- 1877: Ν. ΧΚ’/1877 (Φόρος εισοδήματος στις κινητές αξίες)
- 1885: Ν. ΑΣϡΗ’/1885 (Εισφορά σε μισθούς και συντάξεις)
- 1910: Ν. ΓΤΥΓ'(3933)/1910 Ενιαίος φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων
- 1919: Ν. 1640/1919 (Περί Κώδικος Φορολογίας Καθαρών Προσόδων - Νόμος Ελευθ. Βενιζέλου)
- 1955: Ν.Δ. 3323/1955 (Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων)
- 1958: Ν.Δ. 3843/1958 (Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων)
- 1994: Ν. 2238/1994 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος)
- 2014: Ν. 4172/2013 (νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος)

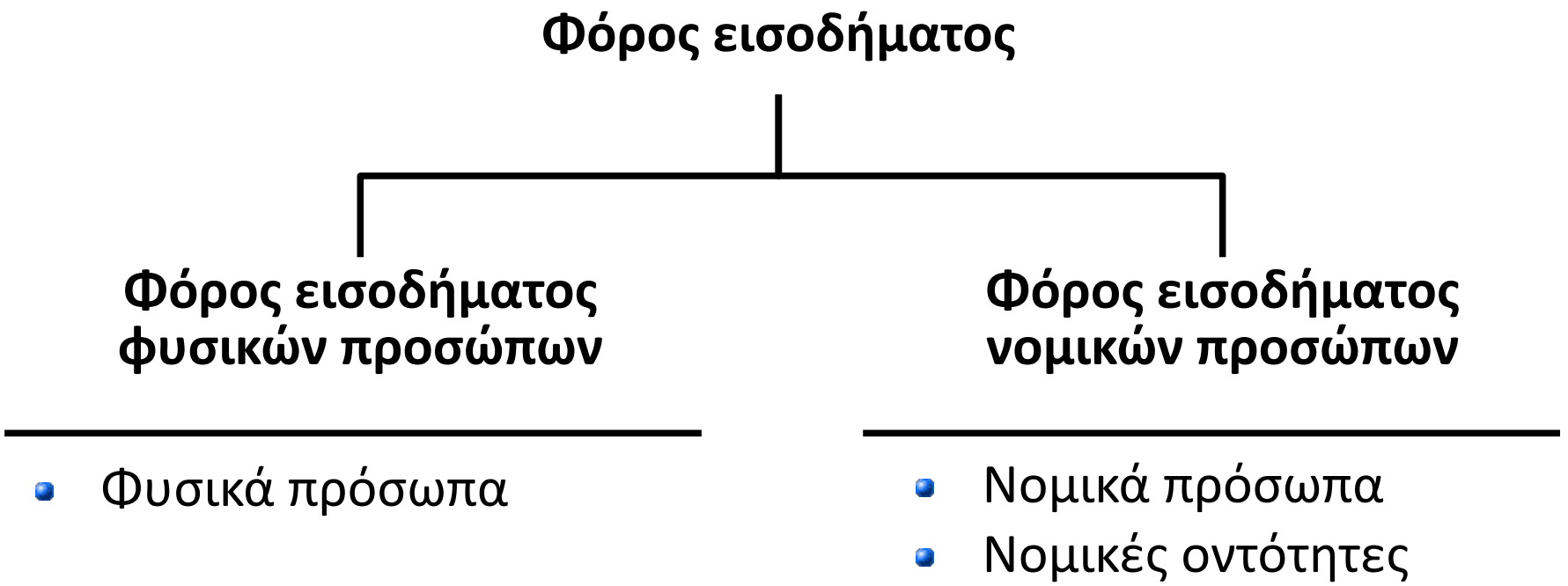
Φόρος εισοδήματος

Φορολογικό υποκείμενο

- Φυσικά πρόσωπα
  - Ζώντες – θανόντες
- Νομικά πρόσωπα
- Νομικές οντότητες (legal entities)
  - κάθε μόρφωμα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο
  - Παραδείγματα:
    - συνεταιρισμός
    - εξωχώρια εταιρεία (offshore)
    - καταπίστευμα ή εμπίστευμα (trust)
    - ίδρυμα ή σωματείο
    - σχολάζουσα κληρονομία
    - ομάδα περιουσίας
    - αφανής εταιρεία
    - κοινωνία δικαιώματος

Φόρος εισοδήματος

Φορολογικό υποκείμενο

Φόρος εισοδήματος

Κριτήρια υπαγωγής στο φόρο εισοδήματος

Κριτήριο κατοικίας

Κριτήριο πηγής

Φόρος εισοδήματος

Εθνική φορολογική εξουσία

- Κριτήρια επιβολής φόρου (γενικά):

  α) Υποκειμενικά:

  - Κατοικία / έδρα
  - Υπηκοότητα (δεν ισχύει στην Ελλάδα)

  β) Αντικειμενικά:

  - Πηγή του εισοδήματος
  - Θέση του ακινήτου

- Τα κριτήρια εφαρμόζονται σωρευτικά

Φόρος εισοδήματος

Φορολογικό υποκείμενο

- Φορολογούμενος με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα
  - Παγκόσμιο εισόδημα
    - Εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα
    - Εισόδημα που προκύπτει στην αλλοδαπή
- Φορολογούμενος χωρίς φορολογική κατοικία στην Ελλάδα
  - Εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα

Φόρος εισοδήματος

Φορολογική κατοικία (4 ΚΦΕ)

- Φυσικό πρόσωπο είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, εφόσον:
  - έχει στην Ελλάδα
    - τη μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή
    - τη συνήθη διαμονή του ή
    - το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων, ήτοι τους προσωπικούς και οικονομικούς δεσμούς του
  - είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή
  - βρίσκεται στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τις 183 ημέρες αθροιστικά
    - δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση φυσικών προσώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς

Φόρος εισοδήματος

Φορολογική κατοικία (4 ΚΦΕ)

- Νομικό πρόσωπο/νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, εφόσον:
  - συστάθηκε ή ιδρύθηκε, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο,
  - έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα ή
  - ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα

Φόρος εισοδήματος

Μόνιμη εγκατάσταση

- Έννοια (6 ΚΦΕ): «ο καθορισμένος τόπος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται εν όλω ή εν μέρει οι δραστηριότητες της επιχείρησης.»
- Ορολογία
  - Permanent establishment (PE)
  - Établissement stable
  - Betriebsstätte
- Ο ελληνικός ορισμός ακολουθεί το Πρότυπο Διμερών Συμβάσεων του ΟΟΣΑ

Φόρος εισοδήματος

Μόνιμη εγκατάσταση

- Τί είναι
  - Όρος του φορολογικού δικαίου
  - Πλάσμα δικαίου για φορολογικούς σκοπούς
  - Η παρουσία ενός αλλοδαπού σε ένα κράτος σε βαθμό που κρίνεται επαρκής, ώστε να δικαιολογήσει τη φορολόγηση σε αυτό το κράτος
- Τί δεν είναι
  - Όρος του αστικού/εταιρικού δικαίου
  - Εταιρική μορφή
  - Νομικό πρόσωπο
- Δεν πρέπει να συγχέεται με το υποκατάστημα
  - Το υποκατάστημα είναι πάντοτε μόνιμη εγκατάσταση, η μόνιμη εγκατάσταση δεν είναι πάντοτε υποκατάστημα

Φόρος εισοδήματος

Φορολογική κατοικία μέσω επένδυσης

- Ισχύει μόνο για φυσικά πρόσωπα
- Καθεστώτα
  - Golden Passport / Golden Visa
  - Non Dom

Φόρος εισοδήματος

Φορολογική κατοικία μέσω επένδυσης

- "Golden passport" / Golden visa
  - Κίνητρα προσέλκυσης αλλοδαπών επενδυτών
  - Παρέχουν πρόσβαση στα προνόμια της υπηκοότητας σε αντάλλαγμα ορισμένης επένδυσης
  - Ανάλογα με το καθεστώς, μπορεί να συνδυάζεται με φορολογικά πλεονεκτήματα
  - Συνήθως δεν συνεπάγονται χορήγηση φορολογικής κατοικίας
  - Πολλές χώρες παρέχουν τέτοια καθεστώτα (π.χ. Βουλγαρία, Εσθονία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Κύπρος, Μάλτα, Πορτογαλία κ.λπ.)
  - Τάση περορισμού ή κατάργησης τέτοιων καθεστώτων
    - Πολιτικές πιέσεις από την ΕΕ
    - Πόλεμος Ρωσίας-Ουκρανίας

Φόρος εισοδήματος

Φορολογική κατοικία μέσω επένδυσης

- Καθεστώτα «Non Dom»
  - Ειδικά φορολογικά καθεστώτα για αλλοδαπούς
  - Απόκτηση φορολογικής κατοικίας
  - Πλεονεκτήματα
    - Ειδική φορολογική μεταχείριση
    - Χωρίς άλλα κριτήρια για την απόκτηση φορολογικής κατοικίας
    - Προνόμια διμερών συμβάσεων για την αποφυγή της διπλής φορολογίας (ΣΑΔΦ)
  - Πολλές χώρες παρέχουν τέτοια καθεστώτα
    - Πρώτη χώρα η Μεγ. Βρετανία ήδη από τη Γαλλική Επανάσταση
    - Κύπρος, Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία (Beckham Law) κ.λπ.

Φόρος εισοδήματος

Φορολογική κατοικία μέσω επένδυσης

- Ελληνικά καθεστώτα «Non Dom»
  - Για αλλοδαπούς επενδυτές άνω των 500.000 € (5Α ΚΦΕ)
  - Για αλλοδαπούς συνταξιούχους (5Β ΚΦΕ)
  - Για αλλοδαπά στελέχη επιχειρήσεων (5Γ ΚΦΕ)

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Φορολογικό αντικείμενο

- Έννοια εισοδήματος:
  - Αστικό δίκαιο (ΑΚ 961)

    «Καρποί του πράγματος είναι τα προϊόντα του, καθώς και καθετί που αποκτά κανείς από το πράγμα σύμφωνα με τον προορισμό του.

    Καρποί δικαιώματος είναι οι πρόσοδοι που παρέχει το δικαίωμα σύμφωνα με τον προορισμό του.

    Καρποί είναι επίσης και οι πρόσοδοι που παρέχει το πράγμα ή το δικαίωμα με βάση κάποια έννομη σχέση (πολιτικοί καρποί).»
  - Γνωρίσματα
    - Σταθερότητα της πηγής του εισοδήματος
    - Περιοδικότητα του προϊόντος
    - Χρηματικός χαρακτήρας

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Φορολογικό αντικείμενο

- Άρθρο 7 παρ. 1 ΚΦΕ:
  «Φορολογητέο εισόδημα είναι το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. από το ακαθάριστο εισόδημα.»

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Φορολογικό αντικείμενο

- Έννοια εισοδήματος:
  - Φορολογικό δίκαιο:
    - Δεν υπάρχει νομοθετικός ορισμός
    - Νομολογιακός ορισμός
      - *«ως "εισόδημα" νοείται και φορολογείται η πρόσοδος που παράγεται περιοδικά, από διαρκώς εκμεταλλεύσιμη πηγή, και αποτελεί το αντάλλαγμα της προσωπικής εργασίας ή τον καρπό των περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου, όχι και κάθε άλλη, μη έχουσα τα παραπάνω γνωρίσματα, προσαύξηση της περιουσίας του, εκτός κι αν με ειδική διάταξη νόμου θεωρείται εισόδημα, για την υπαγωγή του στο φόρο»*
    - Περιλαμβάνεται η προσαύξηση περιουσίας από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή (άρθρο 21 παρ. 4 ΚΦΕ)

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Αρχή του φορολογικού διαφορισμού

- Πηγές εισοδήματος
  - Φυσικά πρόσωπα

    Α: Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

    Β: Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα

    Γ: Εισόδημα από κεφάλαιο

    Δ: Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου
  - Νομικά πρόσωπα
    - Μόνο εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Αρχή του φορολογικού διαφορισμού

- Σύστημα φορολογίας
  - Αναλυτικό: Υπολογίζεται ξεχωριστά ο φόρος για το εισόδημα κάθε πηγής
  - Συνθετικό: Υπολογίζεται ο φόρος για το σύνολο του εισοδήματος από όλες τις πηγές
  - Ελλάδα:
    - 1919- 2013: μικτό σύστημα (συνδυασμός αναλυτικού και συνθετικού)
    - Από το 2013: αναλυτικό σύστημα
    - Από το 2015: μικτό (περιορισμένα)
      - Κοινή κλίμακα για εισοδήματα από μισθωτή εργασία και επιχειρηματική δραστηριότητα)

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Φορολογικός συντελεστής

- Φυσικά πρόσωπα
  - Προοδευτικός
  - Αναλογικός
    - Π.χ. εισόδημα από κεφάλαιο
    - Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου
- Νομικά πρόσωπα: αναλογικός

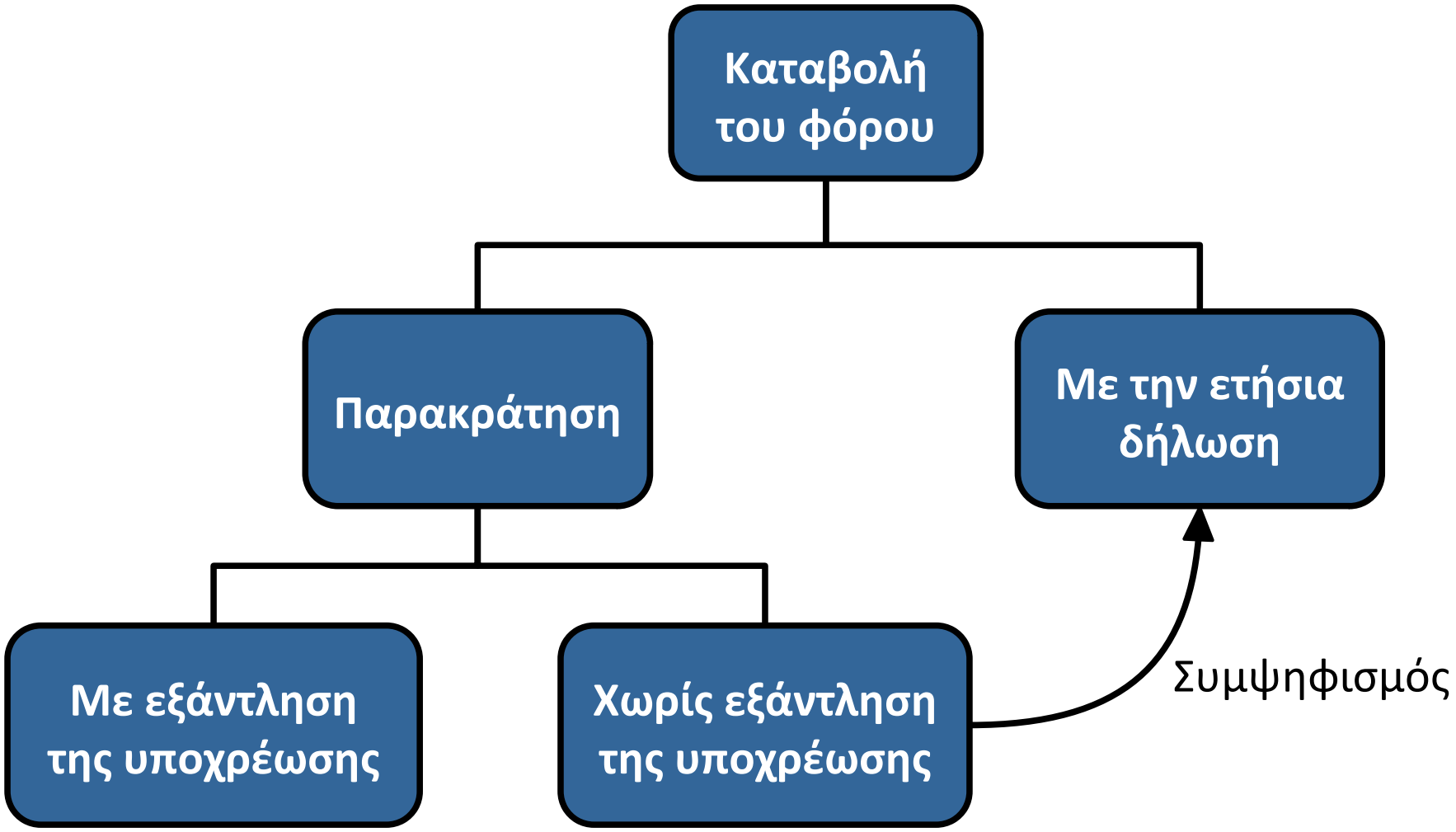
Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Παρακράτηση φόρου

- Καταβολή του φόρου
  - Με την ετήσια δήλωση
  - Με παρακράτηση του φόρου
    - Εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης
      - Αναφορά στην ετήσια δήλωση (πληροφοριακά)
      - Π.χ.: τόκοι τραπεζικών καταθέσεων φυσ. προσώπων (15%)
    - Μη εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης
      - Συμπερίληψη στη φορολογική δήλωση
      - Συμψηφισμός του παρακρατηθέντος φόρου
      - Π.χ. τόκοι τραπεζικών καταθέσεων νομ. προσώπων

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Παρακράτηση φόρου στην πηγή

Παρακράτηση φόρου στην πηγή

- Σκοπός παρακράτησης φόρου στην πηγή
  - Πρακτικότητα
  - Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής
  - Μείωση της φορολογικής αντίστασης

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Παράδειγμα υπόλογισμού παρακράτησης φόρου

	Φυσικό πρόσωπο	Νομικό πρόσωπο
Τόκος τραπεζικής κατάθεσης	100	
Παρακράτηση φόρου 15%	15	
Εισπραττόμενος τόκος	85	
Φόρος εισοδήματος	-	
Μείον παρακρατηθείς φόρος	-	
Τελικός καταβλητέος φόρος	-	
Καθαρό κέρδος	85	

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Παράδειγμα υπόλογισμού παρακράτησης φόρου

	Φυσικό πρόσωπο	Νομικό πρόσωπο
Τόκος τραπεζικής κατάθεσης	100	100
Παρακράτηση φόρου 15%	15	15
Εισπραττόμενος τόκος	85	85
Φόρος εισοδήματος	-	100 X 22% = 22
Μείον παρακρατηθείς φόρος	-	15
Τελικός καταβλητέος φόρος	-	7
Καθαρό κέρδος	85	100 – 15 – 7 = 78

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Αυτοτελής φορολόγηση

- Αυτοτελής φορολόγηση: φορολόγηση με διαφορετικό συντελεστή από τα άλλα εισοδήματα της ίδιας πηγής
- Συνήθως με αναλογικό συντελεστή, αλλά όχι πάντα
- Συνήθως με παρακράτηση, αλλά όχι πάντα
- Παραδείγματα αυτοτελούς φορολόγησης
  - Εισοδήματα αξιωματικών και κατώτερου πληρώματος πλοίων του Εμπορικού Ναυτικού (αναλογικός συντελεστής, παρακράτηση)
  - Ασφάλισμα για περιοδικά καταβαλλόμενες παροχές στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστήριων συνταξιοδοτικών συμβολαίων (προοδευτικός συντελεστής, παρακράτηση)
  - Εισόδημα από ακίνητα (προοδευτικός συντελεστής, χωρίς παρακράτηση)